

Vergaderjaar 1998–1999

26 206

Emancipatiebeleid 1999

Nr. 2

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 20 november 1998

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft over Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 1999 (26 206, nr. 1) een aantal vragen ter beantwoording aan de regering voorgelegd. Deze vragen, alsmede de daarop gegeven antwoorden, zijn hieronder afgedrukt.²

De voorzitter van de commissie,
Terpstra

De griffier voor deze lijst,
Del Grosso

¹ Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter E. Meijer (VVD), Biesheuvel (CDA), Schimmel (D66), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Rosenmöller (GL), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), ondervoorzitter, Kamp (VVD), Essers (VVD), Van Dijke (RPF), Bakker (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD), Visser-van Doorn (CDA), De Wit (SP), Harrewijn (GL), Balkenende (CDA), Smits (PvdA), Verburg (CDA), Bussemaker (PvdA), Spoelman (PvdA), Orgü (VVD), Van der Staaij (SGP), Santi (PvdA) en Wilders (VVD).

Piv. leden: Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Giskes (D66), Hamer (PvdA), Van Gent (GL), Van der Hoek (PvdA), Dankers (CDA), Kortram (PvdA), Blok (VVD), Hofstra (VVD), Van Middelkoop (GPV), Van Vliet (D66), Klein Molekamp (VVD), Stroeken (CDA), Marijnissen (SP), Vendrik (GL), Van den Akker (CDA), Schoenmakers (PvdA), Eisses-Timmerman (CDA), Wagenaar (PvdA), Middel (PvdA), Weekers (VVD), Van Walsem (D66), Oudkerk (PvdA) en De Vries (VVD).

² Het Activiteitenplan van de TECENA (de Tijdelijke Adviescommissie Emancipatie in het Nieuwe Adviesstelsel) is ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

1

«Tegelijkertijd wordt erkend dat de emancipatie nog niet af is, dat de alledaagse werkelijkheid nog niet voldoende overeenkomt met de nieuwe sociale wenselijkheid, waarin een evenwichtige verdeling van werk, zorg, inkomen en macht de norm zijn geworden.» Wat is indachtig deze «nieuwe sociale wenselijkheid» volgens de regering een evenwichtige verdeling tussen werk en zorg? Een werkweek van 38 uren is standaard. Acht de regering aanpassing van die norm wenselijk? (blz. 2).

Bij het stimuleren van het emancipatieproces legt de overheid geen normen op, maar scheidt zij voorwaarden zodat de wensen van vele vrouwen en mannen om arbeid en zorg te combineren werkelijkheid kunnen worden. Uitgangspunt voor het emancipatiebeleid hierbij is het mogelijk maken van «een evenwichtige verdeling van werk, zorg, inkomen en macht» tussen vrouwen en mannen, zoals geschetst in het Combinatiescenario en het OESO-rapport «Shaping Structural Change». Het door het vorige kabinet, in het verlengde hiervan, ontwikkelde beleid in de nota «Kansen op combineren; arbeid, zorg en economische zelfstandigheid» (1997) zal verder worden uitgewerkt in de Kaderwet Arbeid en Zorg en de Wet Basisvoorziening Kinderopvang.

Een werkweek van 38 uren is momenteel de «standaard» voltijdnorm in de meeste collectieve regelingen. De gemiddelde contractuele arbeidsduur daarentegen in Nederland is 33 uren per week. Niet toevallig ligt het gemiddelde van mannen precies op de standaard voltijdnorm (38 uren) en dat van vrouwen ver daaronder, op 25 uren. In het Combinatiescenario is voor de moderne, vrouwelijke en mannelijke «werknemer met zorgtaken» 38 uren per week niet langer «de standaard», maar een mogelijkheid. In bepaalde levensfasen met weinig zorgtaken zal deze moderne werknemer inderdaad 38 uren per week werken, maar in andere levensfasen met meer intensieve zorgtaken zal deze werknemer een kortere werkweek prefereren. Uitdrukkelijk is het hierbij de bedoeling dat deze tijdelijke aanpassingen van de arbeidsduur aan zorgtaken niet langer een vrouwenzaak zijn.

2

Is het effect van de Sire campagne «Mannen zijn thuis net zo onmisbaar als op het werk» ooit onderzocht? Zo ja, wat waren de conclusies? (blz. 2).

De SIRE-campagne is hier als voorbeeld genomen om te laten zien, dat de wending in het beleid correspondeert met ontwikkelingen in de samenleving. De SIRE, en dus ook deze campagne, staat geheel los van de overheid. Overigens heeft de regering begrepen dat de SIRE positieve indrukken heeft van de effecten van de campagne en op grond daarvan overweegt om daaraan een vervolg te geven.

3

Kan de regering nog andere voorbeelden van campagnes of activiteiten noemen, die hebben plaatsgevonden in de vorige kabinetsperiode, waaruit de verschuiving van de nadruk van de achterstand van vrouwen naar diversiteit voor de samenleving als geheel, is op te maken? (blz. 2 en 3).

Met betrekking tot eerdere kabinetsperiodes wordt verwezen naar de Begrotingsbrieven Emancipatiebeleid met betrekking tot de voorgaande jaren, die de Kamer heeft ontvangen.

In het bijzonder wordt gewezen op het werk van de voormalige commissie Toekomstscenario's en commissie Dagindeling. Deze hebben belangwekkende adviezen gegeven die kunnen bijdragen aan het realiseren van een grotere diversiteit.

4

Wat waren de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit de emancipatie-effectrapportage? (blz. 2)

De emancipatie-effectrapportage is een toets die kan worden uitgevoerd op beleidsplannen die niet (in de eerste plaats) zijn gericht op het bereiken van emancipatiedoelen. Het gebruik van de EER neemt toe.

5

Welke activiteiten heeft Opportunity in Bedrijf georganiseerd en wat waren daarvan de resultaten? (blz. 2).

Opportunity in Bedrijf formuleert haar functies o.a. als «vliegwielen, adviseur, intermediair, vraagbaak en vernieuwer». Om hier invulling aan te geven organiseert zij activiteiten van verschillende aard. Voorbeelden hiervan zijn:

- Adviesgesprekken met haar (inmiddels 100) deelnemers; Een groot aantal deelnemers ontwikkelt m.b.v. workshops een eigen plan van aanpak;
- Studiegroepen en themabijeenkomsten, waaruit o.a. resulteerden de publicaties «kritische succesfactoren voor vrouwen in topposities» en «Concurreren met vrouwen, aanbevelingen voor de instroom van vrouwen in de ICT-branche»;
- een apart MKB-project,
- het monitorinstrument «de Balansmeter».

Opportunity in Bedrijf zal in de tweede helft van 1999 geëvalueerd worden. De regering zal de Kamer informeren over de resultaten. Deze evaluatie zal inzicht bieden in de concrete resultaten. Op dit moment kan de regering al wel opmerken, dat het belangrijkste resultaat de groeiende aandacht is in het bedrijfsleven voor de in- en doorstroom van vrouwen in arbeidsorganisaties en voor noodzakelijke cultuurveranderingsprocessen die samenhangen met de werk/privé balans in bedrijven.

Opportunity in Bedrijf doet verslag van haar activiteiten in haar nieuwsbrief in specifieke brochures en op www.Opportunity.nl.

6 en 7

Wat wordt bedoeld met de zinsnede: «de bijdragen die mensen leveren vanuit verschillende achtergronden» in het kader van het streven naar «diversiteit als bron van kwaliteit?» (blz. 2).

Welke plek wordt meer in het bijzonder toegekend aan etniciteit in relatie tot diversiteit in het emancipatiebeleid? En hoe komt de aandacht voor etniciteit en diversiteit tot uitdrukking in de emancipatiemonitor? (blz. 11).

Het emancipatiebeleid is lange tijd gebaseerd geweest op het inhalen van de achterstanden van vrouwen ten opzichte van mannen. In het bijzonder de blanke man, economisch actief, getrouwd en met kinderen, gold impliciet als maatstaf.

Inmiddels is het emancipatiebeleid gebaseerd op het inzicht, dat niet achterstanden van vrouwen ten opzichte van mannen moeten worden bestreden, maar dat de cultuur dient te worden gestoeld op diversiteit, waarbij de inbreng van mannen en vrouwen – van verschillende culturen – wordt gezien als een bron van kansen voor gunstige maatschappelijke ontwikkelingen.

Etniciteit is, naast sekse, één van de belangrijke kenmerken die van invloed zijn op de maatschappelijke positie van mensen. Emancipatiebeleid dat slechts rekening houdt met maatschappelijke verschillen tussen mannen en vrouwen als groep, is dan ook te grofmazig. Er zijn immers verschillen tussen vrouwen en tussen mannen onderling, mede bepaald

door etnisch-culturele achtergrond, leeftijd, klasse, seksuele voorkeur en validiteit. Deze verschillen dragen bij aan de positie die mensen innemen in de maatschappij en aan uiteenlopende opvattingen over de gewenste rol van vrouwen en mannen.

Naarmate de Nederlandse samenleving in cultureel opzicht pluriformer wordt, neemt het belang van de factor etnisch-culturele achtergrond toe. Juist ook vanuit de zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwenbeweging wordt benadrukt dat het emancipatiebeleid met die verschillen rekening moet houden, om te voorkomen dat alle allochtone en autochtone vrouwen aan dezelfde – ogenschijnlijk neutrale – norm worden afgemeten.

Bij de ontwikkeling van de emancipatiemonitor wordt ernaar gestreefd informatie op te nemen die recht doet aan de diversiteit tussen vrouwen en mannen onderling. Dit betekent dat, waar mogelijk, etniciteit en eventuele andere relevante kenmerken als achtergrondvariabele zullen worden meegenomen.

8

Kan de regering de concrete activiteiten en beleidsmaatregelen benoemen in het regeerakkoord, die het tegengaan van stereotype beeldvorming over vrouwen, mannen alsmede over etniciteiten en het stimuleren van positieve beeldvorming als grondslag hebben? Er worden twee interessante publicaties genoemd. Wanneer verschijnen deze publicaties precies? Door wie worden deze uitgegeven en zijn ze in opdracht van het ministerie geschreven? (blz. 3).

Zoals in de Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 1999 is vermeld, geeft het regeerakkoord aan, dat deze onderwerpen «op de agenda blijven staan». Dat wil zeggen dat bij alle activiteiten rekening wordt gehouden met de wenselijkheid stereotype beeldvorming van vrouwen en mannen te doorbreken. De staatssecretaris van SZW zal bezien of de twee genoemde publicaties hierbij van nut kunnen zijn. Dit zijn: het handboek «Effectief Beeldvormen» van M. Meijer en «Zaken zijn Zaken» van A. Verbiest. Dr. Agnes Verbiest heeft «Zaken zijn Zaken» geschreven in opdracht van de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het boek wordt uitgegeven bij Elsevier en zal rond 15 januari 1999 uitkomen.

Het Handboek «Effectief Beeldvormen: theorie, praktijk en analyse van beeldvormingsprocessen» is met substantiële subsidie van dezelfde directie ontwikkeld. Het boek is geschreven door Anneke Smelik, Rosemarie Buikema en Maaïke Meijer en verschijnt 1 februari 1999 bij Van Gorcum.

Na ontvangst van deze publicaties zal ik, aan de hand van de aanbevelingen die daarin staan, concrete voornemens ontwikkelen met betrekking tot dit onderwerp.

9

Welke concrete activiteiten en beleidsmaatregelen hebben een bijdrage geleverd aan een betere combinatie van arbeid en zorg?

Naast het voorstel voor een wet Financiering Loopbaanonderbreking is er vooral veel voorbereidend werk gedaan. Daartoe behoren in de eerste plaats de activiteiten van de commissie Toekomstscenario's (commissie Bruyn-Hundt). Ook de verruiming van de winkeltijden, de groei van de kinderopvang en de activiteiten van de commissie Dagindeling hebben, elk op eigen wijze, daaraan bijgedragen. De activiteiten in het kader van de herdenking 100 jaar Nationale Tentoonstelling Vrouw en Arbeid hebben daarenboven bijgedragen aan de verbreding van het draagvlak.

In de komende periode komt het er nu op aan dit om te zetten in concrete maatregelen, te beginnen met de kaderwet Arbeid en Zorg, die de regering volgend jaar naar het parlement zal zenden.

10

Draagvlakverbreding voor emancipatie en -beleid blijkt via een twee sporenbeleid een effectieve strategie te zijn, die zowel internationaal als nationaal zijn vruchten afwerpt. Op welke vruchten doelt de regering hier? Kan de regering hier concrete voorbeelden geven? (blz. 3).

In het kader van het emancipatiebeleid zijn initiatieven ontwikkeld die vervolgens zijn ingebracht in het regulier beleid van de overheid. (mainstream)

Het emancipatiebeleid heeft daarmee een vernieuwende en stimulerende aanjaagrol gehad. Concrete voorbeelden daarvan zijn het advies van de commissie Toekomstscenario's dat het combinatiemodel introduceerde en daarmee de basis legde voor het huidige arbeid en zorg beleid, het initiatief inzake Vrouwenhandel dat onder Nederlandse Voorzitterschap leidde tot de Haagse Verklaring van EU ministers van emancipatiebeleid en Justitie en daarmee werd ingebed in het Justitie- en politiebeleid. De initiatieven vanuit het emancipatiebeleid om de doorbreking van het «glazen plafond» aan de orde te stellen in het kader van het sociaal- en economisch beleid behoren daar ook toe.

11, 12 en 13

Welke procedures worden gehanteerd om via mainstreaming vergaande verbindingen te krijgen met hoofdlijnen van beleid? Impliceert de zinsnede «maar de verbindinglijnen zijn nog nieuw» dat het beleid nog geen of onvoldoende effect sorteert? Kunnen enkele voorbeelden worden gegeven van mainstreaming met nieuwe verbindinglijnen? (blz. 3).

«Mainstreaming veronderstelt ook kennis en capaciteit en deze kan alleen succesvol zijn als deze in voldoende mate en structureel beschikbaar zijn.» Is de genoemde kennis en capaciteit nu in voldoende mate aanwezig? (blz. 3).

Wanneer wordt bekend of er een servicepunt mainstreaminginstrumenten komt? Waaraan moet hierbij gedacht worden? (blz. 11)

Er zijn geen vaste procedures om «mainstreaming» tot stand te brengen. Voorbeelden van mainstreaming zijn de totstandkoming van het Actieplan Taakstellingen Departementen, de Verklaring van Den Haag inzake Vrouwenhandel, het werk van de voormalige commissie Dagindeling en de verspreiding van de Emancipatie Effect Rapportage (E.E.R.).

Als coördinerend bewindspersoon heeft de staatssecretaris SZW de regie bij de totstandkoming van het Actieplan Taakstellingen Departementen. De collega's zullen aan haar regelmatig rapporteren over de uitvoering ervan. Op deze wijze kan de staatssecretaris SZW het emancipatiebeleid niet alleen beter coördineren maar ook verbinden met de hoofdlijnen van het algemene beleid.

De voormalige commissie Dagindeling heeft met haar werkzaamheden ontwikkelingen in gang gezet op het terrein van de combinatie van arbeid en zorg, zowel bij het rijk als bij de andere overheden, in het bedrijfsleven en in relevante maatschappelijke organisaties. «Dagindeling» is hierdoor zelf een belangrijk maatschappelijk thema geworden, dat uiteenlopende onderwerpen (kinderopvang, openingstijden, verkeer en vervoer, stadsontwikkeling, enz.) verbindt.

De uitvoering van Emancipatie Effect Rapportages draagt bij aan de implementatie van het emancipatiebeleid in de desbetreffende beleidssectoren. Het aantal E.E.R.'s neemt toe. In het bijzonder vermeldenswaard is de E.E.R. die wordt uitgevoerd op het nieuwe belastingplan.

Het Actieplan Taakstellingen Departementen zal alleen goed kunnen worden uitgevoerd met voldoende kennis en capaciteit op alle ministeries. In de voorbereiding van het Actieplan laat de regering daarom inventariseren wat op de verschillende ministeries beschikbaar is aan kennis, formatie en financiële middelen.

Door de universiteit van Amsterdam is een evaluatie uitgevoerd naar de emancipatie effectrapporten die zijn uitgevoerd de afgelopen jaren. De resultaten worden verwerkt in een SZW-werkdocument. De evaluatie heeft duidelijke aanknopingspunten opgeleverd om de bruikbaarheid van de emancipatie-effectrapportage te vergroten. Een vervolgoopdracht zal uitgaan om in samenspraak met potentiële gebruikers een handleiding voor gebruik op te stellen. Daarnaast heeft onderzoeksbureau Regioplan in opdracht van SZW/DCE een inventariserend onderzoek gedaan naar de (on)mogelijkheden van mainstreaming en bestaande en te ontwikkelen instrumenten. De evaluatie van de EER en de mainstreaming-inventarisatie worden gebruikt om begin 1999 te laten onderzoeken of een servicepunt mainstreaminginstrumenten zinvol is en zo ja hoe dat dan vorm moet krijgen. Als er besloten wordt tot een servicepunt dan zal daar in de zomer van 1999 duidelijkheid over zijn.

14, 15 en 16

Hoe zal het al dan niet realiseren van de concrete doelstellingen gecontroleerd worden en hoe worden de vakdepartementen daarop afgerekend? Is er enige sanctie of dwang mogelijk? (blz. 3).

Op welke termijn zullen de onderscheiden vakdepartementen hun actieplannen aan de Kamer voorleggen? (blz. 3).

Zal het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid naast het coördineren van de actieplannen (de sturende rol) ook toezicht houden op de uitvoering van de verschillende departementale actieplannen en taakstellingen? Zal er een emancipatie-effectrapportage plaatsvinden over de voorgestelde ministeriële actieplannen? (blz. 3 en 4).

Dezer dagen informeert de regering de Kamer in een afzonderlijke brief over de voorbereiding van het Actieplan Taakstellingen Departementen.

De collega's zullen mij jaarlijks rapporteren over de vorderingen bij het realiseren van hun emancipatie-taakstellingen. Daarnaast zullen zij uiteraard ook zelfstandig verantwoording afleggen aan de Tweede Kamer over de voortgang van hun taakstellingen. Dat geeft de Kamer de gelegenheid zelf per departement de voortgang te controleren. Uiteraard zal door overleg binnen de regering de uitvoering van de departementale taakstellingen worden gestimuleerd. Interdepartementale samenwerking in het kader van het Actieplan, bijvoorbeeld op het terrein van de dagindeling, zal eveneens een impuls geven aan het bereiken van de beoogde resultaten.

Op dit moment is de voorbereiding van het Actieplan Taakstellingen Departementen in volle gang. Op vrijwel alle departementen zijn inmiddels de onderwerpen gekozen waarop de taakstellingen worden geformuleerd. De regering zal de Kamer komend voorjaar nader informeren over de precieze invulling van de taakstellingen en de wijze waarop deze gerealiseerd zullen worden. Daarbij zal de regering aandacht besteden aan elementen als budget, termijn, formatie en monitoring.

In het Actieplan zullen de procedures en de rol van de coördinerend bewindspersoon nader worden toegelicht. In elk geval zal de staatssecretaris SZW als coördinerend bewindspersoon regelmatig door haar collega's op de hoogte worden gesteld van de voortgang.

Op het Actieplan wordt geen Emancipatie Effect Rapportage uitgevoerd. De E.E.R. is een toets op beleidsplannen die niet (in de eerste plaats) zijn gericht op het bereiken van emancipatiedoelen.

17

In de brief wordt gesproken van een aanzienlijke uitbreiding van de kinderopvangcapaciteit. Met hoeveel plaatsen zal de capaciteit, na de financiële impuls, zijn uitgebreid? (blz. 5).

Op dit moment is het nog niet mogelijk deze vraag te beantwoorden. De staatssecretarissen van VWS en SZW zullen de Kamer hierover zo spoedig mogelijk berichten.

18 en 19

Waarom zijn de aanbevelingen van de Commissie Dagindeling niet vóór de behandeling van de begrotingsbrief in de Tweede Kamer aan de orde gesteld, zodat specifieke aanbevelingen in de begrotingsbrief verwerkt hadden kunnen worden? (blz. 4).

Worden bij het ontwerpen van de tijdelijke stimuleringsmaatregel Dagindeling ook de «overige relevante organisaties en partners» betrokken? Aan welke organisaties denkt de regering concreet? Wanneer zal de stimuleringsmaatregel Dagindeling verschijnen? Aan welke termijn denkt de regering bij «tijdelijk»?

De stimuleringsmaatregel Dagindeling zal op korte termijn worden ontworpen. Wat wordt hier bedoeld met korte termijn? Met welke relevante organisaties en partners zal overleg worden gevoerd over de stimuleringsmaatregel Dagindeling? (blz. 6).

De commissie Dagindeling heeft haar eindadvies eind april uitgebracht, kort voor de verkiezingen voor de Tweede Kamer. In het zicht van de kabinetswisseling heeft het vorige kabinet geen reactie meer gegeven op de aanbevelingen.

In het regeerakkoord is, vervolgens, een passage opgenomen die bepaalt dat de voornaamste aanbeveling van de commissie, een stimuleringsmaatregel, in deze kabinetsperiode zal worden uitgevoerd. Door middel van deze tijdelijke stimuleringsmaatregel zal een aantal belangrijke aanbevelingen van de commissie Dagindeling worden uitgewerkt in experimenten, ervaringsuitwisseling en informatievoorziening.

Een aantal andere aanbevelingen zijn in specifieke trajecten in voorbereiding. Voorbeelden hiervan zijn: het wettelijk recht op aanpassing van de arbeidsduur en aanbevelingen op het terrein van de kinderopvang. In het verlengde van de uitwerking van de stimuleringsmaatregel zal bekeken worden welke overige aanbevelingen nog zullen worden uitgewerkt. De regering zal de Kamer hierover begin volgend jaar nader informeren.

Ook in het Actieplan Departementale Taakstellingen emancipatiebeleid is er aandacht voor de dagindeling. Daarover informeert de regering de Kamer separaat.

Bij het ontwerpen van de tijdelijke stimuleringsmaatregel Dagindeling worden meerdere relevante organisaties en partners betrokken. Naast departementen gaat het concreet om gemeenten, VNG, sociale partners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties die zich bewegen op het terrein van de dagindeling.

De stimuleringsmaatregel Dagindeling zal begin 1999 verschijnen.

Met «tijdelijk» wordt bedoeld op de periode 1999 t/m 2002. Respectievelijk is er voor deze periode 10, 20, 20 en 10 miljoen gulden per jaar beschikbaar.

20

De Kaderwet Arbeid en Zorg ondersteunt de «breed levende behoefte» om het combineren van arbeid en zorg beter mogelijk te maken. Welke gegevens zijn beschikbaar waaruit deze breed levende behoefte blijkt? Is er een verdeling mogelijk naar mannen en vrouwen? (blz. 5).

Bij vrouwen blijkt deze behoefte duidelijk uit de continu stijgende arbeidsdeelname van vrouwen met kinderen: in 1980 nam maar ongeveer vijftien procent van deze vrouwen deel aan de betaalde arbeid, momenteel is dat ongeveer vijftig procent.

Over de breed levende behoefte van mannen kunnen twee tegengestelde beelden geschetst worden, zoals ook blijkt uit een recente publicatie in het blad J/M. Aan de ene kant kan de nadruk gelegd worden op de uitkomst dat een kwart van de vaders «er wel oren naar heeft» om via wettelijke regelingen als betaald zorgverlof of terugkeergaranties beter in staat gesteld te worden om de zorg voor kinderen met de partner te kunnen delen. Nog eens een derde zou dit «in overweging nemen». Aan de andere kant kan beklemtoond worden dat bijna de helft van de vaders hier «geen oren naar heeft» of dit niet «in overweging neemt». Het op de toekomst gerichte emancipatiebeleid van de overheid, en dus ook de Kaderwet Arbeid en Zorg, zal vooral de behoeften van vrouwen en mannen die arbeid en zorg willen combineren, ondersteunen.

21

Met welke maatschappelijke organisaties wordt gesproken over de contouren van de ontwerpwet? (blz. 5).

Nadat de bijbehorende beleidsnota in het eerste kwartaal van 1999 naar het parlement is gestuurd, zal een breed opgezette overlegronde plaats vinden met sociale partners, vrouwenorganisaties en anderen.

22 en 23

*Wat wordt bedoeld met «zorgvacuüm»? (blz. 6).
Hoe legitimeert de regering de specifieke aandacht voor onderzoek naar de rol van onbetaalde zorgarbeid in de economie en economische modellen in de afweging van het onderzoekprogramma 1999? Is niet eveneens specifieke aandacht nodig voor sociologische en culturele aspecten van zorg en zorgarbeid? (blz. 6).*

Door een combinatie van factoren, waaronder de groeiende deelname van vrouwen aan de betaalde arbeid en de moeilijke combineerbaarheid van zorgtaken en betaald werk, kunnen grote hiaten ontstaan in de zorgsector. De term «zorgvacuüm» is voor die – mogelijke – situatie in gebruik om de ernst ervan aan te geven en om te benadrukken dat een evenredige verdeling van arbeid en zorg tussen mannen en vrouwen niet alleen een emancipatorische – maar ook een maatschappelijke noodzaak is.

Door de moeilijkheid of de ongebruikelijkheid om er een marktprijs voor te bepalen, is deze zorgarbeid tot nu toe grotendeels onzichtbaar gebleven in de economische wetenschap. Een gevolg daarvan is, dat bij het hanteren van economische argumentaties in de ontwikkeling van beleid het belang van de onbetaalde arbeid grotendeels over het hoofd wordt gezien. Gezien de toenemende betekenis van zorg in een vergrijzende en emanciperende samenleving is dat ongewenst.

In het Jaarboek Emancipatie 1999, dat als thema «Wie zorgt in de 21e eeuw?» heeft, zal het accent liggen op de sociologische en culturele aspecten van zorg en zorgarbeid.

24

Er komt een plan van aanpak, waarbij afstemming plaats vindt tussen de ministeries van SZW en VWS. Kan de regering toelichten hoe zij deze afstemming concreet gaat vormgeven? (blz. 6).

Zodra concrete informatie beschikbaar is, zal de regering deze aan de Kamer doen toekomen.

25, 26 en 27

Zijn inmiddels de onderzoeken naar de mogelijkheden tot het aanstellen van een nationaal rapporteur vrouwenhandel afgerond? Wanneer kan de Kamer de conclusies verwachten? (blz. 7)

Is de regering voornemens de rol van Nederland in Europees verband op het gebied van strijd tegen vrouwenhandel te versterken, en zo ja, hoe zal deze worden ingevuld? (blz. 7).

Waar hangt het vanaf dat de reikwijdte van het mandaat van de nationaal rapporteur kan worden uitgebreid tot geweld tegen vrouwen in brede zin (blz. 7 en 8).

Nee.

In antwoord op vragen van het lid Visser-Van Doorn is de Kamer gemeld dat een onderzoek is ingesteld. Het in kaart brengen van de criteria die de basis vormen voor het mandaat duurt daarin langer dan verwacht. Een nationaal rapporteur zal werken in een veld dat sterk in beweging is. De Verklaring van Den Haag beperkt vrouwenhandel tot seksuele uitbuiting. Daarmee sluit ze aan bij de Nederlandse strafrechtelijke definitie en bij grensoverschrijdende afspraken van de JBZ-Raad om vrouwenhandel als georganiseerde misdaad aan te pakken. Ook de ratificatie van de Europol Conventie en de voorgenomen opheffing van het bordeelverbod kunnen van invloed zijn op het mandaat van een nationaal rapporteur. Verzameling van gegevens volgens nieuwe, openbare en grensoverschrijdende informatie- en communicatie-technieken vereist, ten slotte, draagvlak op internationaal niveau.

In de komende maanden zullen vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie en van de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van SZW nader overleg voeren met een aantal juridische ervaringsdeskundigen om tot een voorstel te komen. De regering zal de Kamer informeren over de uitkomst hiervan.

Ter uitvoering van de Verklaring van Den Haag zet Nederland zich ook op Europees niveau in om de internationale actiepunten op het terrein van preventie, opsporing en vervolging en slachtofferhulp, uit te werken in beleid. De Tweede Kamer is op 17 oktober 1997 van de voorgenomen maatregelen op de hoogte gesteld.

De door de Verklaring van Den Haag in gang gezette samenwerking tussen de eerste en de derde pijler van de E.U. op deze terreinen is voortgezet. De opeenvolgende voorzitterschappen van de E.U. en Europol vervullen hierbij ook een belangrijke rol.

Nederland neemt, in het kader van de Raad van Europa, actief deel aan de multisectorale werkgroep die onder verantwoordelijkheid van het Beheerscomité Gelijke Kansen tussen Vrouwen en Mannen (CDEG) een aanbeveling Actie tegen mensenhandel opstelt voor het Comité van Ministers.

Eind 1999 zal tegelijk met de evaluatieverplichting, voortvloeiend uit het Gemeenschappelijk Optreden ter bestrijding van mensenhandel en seksuele uitbuiting van kinderen (97/154/JBZ), een evaluatie van het vervolgsbeleid van de Verklaring van Den Haag plaatsvinden.

28

Wat heeft de multi-disciplinaire positieve benadering tot nu toe opgeleverd? (blz. 7).

Deze benadering heeft een krachtige impuls gegeven aan de nationale en internationale samenwerking. In Europees verband heeft ze geleid tot blijvende samenwerking op de terreinen van justitie, politie, buitenlandse zaken, binnenlandse zaken, volksgezondheid en welzijn en emancipatie. Zie verder het antwoord op de vragen 25 en 26.

29

Aan welke specifieke initiatieven denkt de regering wanneer zij in het kader van het doorbreken van het glazen plafond spreekt over het vergroten van de vertegenwoordiging van vrouwen in hogere functies? Dit mede in het licht van het feit dat vrouwen die eenmaal een hoge functie hebben op termijn vaak afhaken (door het plafond heenzakken). Waaruit blijkt dat «het glazen plafond» nationaal en internationaal op de agenda staat? (blz. 7).

Geïventariseerd zal worden waar de hardnekkige sectoren met betrekking tot het glazen plafond zich bevinden. Mede naar aanleiding van Amerikaanse ervaringen wordt onderzoek verricht naar de werk-privé balans in de Nederlandse bedrijfscultuur, in opdracht van onder meer de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid.

Onderzoek is nodig om meer greep te krijgen op het «waarom» van het hardnekkige glazen plafond in diverse sectoren en het «waarom» van de uitstroom van vrouwen op hoge functies. Hierbij gaat het zowel om de belemmeringen in de cultuur van arbeidsorganisaties, als om de barrières bij vrouwen en mannen zelf. Internationale ervaringen met betrekking tot «the glass ceiling» worden bij het onderzoek betrokken.

In samenwerking met de departementen van EZ, BZK en SZW bereidt de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid een projectplan voor, waarin nadere voorstellen worden ontwikkeld voor onderzoek en specifieke activiteiten. Hierbij wordt samengewerkt met organisaties als Opportunity in Bedrijf en TopLink en organisaties die zich richten op het zelfstandig ondernemerschap van vrouwen.

Als afronding van deze fase zal de regering in het derde kwartaal van 1999 een beleidsnota over het «glazen plafond» presenteren.

In 1997 heeft de Internationale Arbeids Organisatie ILO een congres georganiseerd over The Glass Ceiling. In eigen land wijzen de ervaringen van Opportunity in Bedrijf en publicatie in de vakbladen in de richting van «op de agenda staan».

30

De jongere generaties lopen vroeg of laat tegen de nodige (institutionele) belemmeringen aan. Om welke (institutionele) belemmeringen gaat het zoal? Welke regeringsvoorstellen zijn er voor de aankomende kabinetsperiode ontwikkeld om deze belemmeringen weg te nemen? (blz. 7).

Van sociaal-culturele aard is de trage acceptatie van het verrichten van onbetaalde zorgtaken door mannen. Arbeidsorganisaties maken de combinatie daarvan met het verrichten van betaald werk ook niet gemakkelijk.

Andere belemmeringen zijn, dat vrouwen nog steeds minder betaald worden dan mannen voor gelijk werk. De beroepensegregatie bestaat nog steeds voort. Van de onbetaalde zorgarbeid nemen vrouwen nog altijd zo'n 70% voor hun rekening. De kinderopvang is in de afgelopen jaren aanzienlijk uitgebreid, maar er zijn nog steeds wachtlijsten.

Met de wet Aanpassing Arbeidsduur, de kaderwet Arbeid en Zorg, de verdere uitbreiding van de kinderopvang en met departementale

taakstellingen in het kader van het emancipatiebeleid, gaat de regering door met het wegnemen van deze belemmeringen.

31

Allochtone meisjes worden geconfronteerd met verschillende verwachtingspatronen. Welke verwachtingspatronen bedoelt de regering en in hoeverre vormen deze patronen een belemmering voor de emancipatie van deze groep? Hoe zal de bijzondere aandacht voor de positie voor allochtone meisjes worden ingevuld? Ondervinden allochtone jongens deze problemen in mindere mate? (blz. 7).

Allochtone meisjes en jongens kunnen tegenstrijdige signalen krijgen over, bij voorbeeld, de relaties tussen mannen en vrouwen. Allochtone meisjes kunnen daarnaast verschillende boodschappen ontvangen (uit de Nederlandse samenleving, enerzijds, en de cultuur van het land van herkomst van hun ouders anderzijds) over de prioriteit die zij moeten geven aan studie, werk en loopbaan enerzijds, en moederschap en huwelijk anderzijds. Zulke tegenstrijdige signalen beïnvloeden de toekomstverwachtingen en keuzes van allochtone meisjes en jongens en daarmee ook hun toekomstige plaats in de samenleving. Voor meisjes kan er een negatieve invloed van uitgaan op hun emancipatieproces.

Overigens moet in het oog worden gehouden dat er grote verschillen bestaan, zowel tussen allochtone meisjes als binnen de Nederlandse samenleving.

In de eerste plaats zal er een project worden gericht op de jongere generaties. Daarin zullen allochtone en autochtone jongeren zelf een grote stem hebben. In de tweede plaats is één van de centrale thema's voor het subsidiebeleid in 1999 «Emancipatie per levensfase: de jonge generatie in de 21e eeuw».

In een onderzoek van het SCP, dat begin 1999 wordt afgerond, is de positie van allochtone meisjes een bijzonder aandachtsgebied. Het onderzoek zal informatie opleveren over de combinatie van arbeid en zorg door de tweede generatie zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen; het betreft informatie die nu niet als zodanig in reguliere statistieken is opgenomen.

32

De relatie met het grote stedenbeleid komt, wat allochtone meisjes betreft, nadrukkelijk in beeld. Kan de regering deze relatie eens nader toelichten en hoe gaat zij deze relatie concreet vormgeven? (blz. 7).

De multiculturele samenleving krijgt bij uitstek vorm in de grote steden. Daar doet zich dan ook als eerste de vraag voor, hoe nieuwe vormen van sociale cohesie kunnen worden ontwikkeld. Uit onderzoek komt naar voren, dat allochtone meisjes succesvolle strategieën weten te ontwikkelen om hun weg te vinden in de verschillende culturen waar zij deel van uitmaken. Dat kan erop wijzen, dat zij een rol van betekenis kunnen vervullen in de vormgeving van sociale cohesie in een multiculturele samenleving, zoals het regeerakkoord opmerkt.

33

De tweede generatie zwarte migranten-vluchtelingenvrouwen komt niet als zodanig in de reguliere statistieken voor. Waarom niet en zullen zij in de toekomst wel een plaats krijgen in de reguliere statistieken? (blz. 7)

Aan het ontbreken van de tweede generatie zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen in de reguliere statistieken zijn methodische en

getalsmatige problemen debet. De methodische problemen hebben te maken met de vraag, wie tot deze categorie te rekenen. Bij de tweede generatie is daarbij de eigen identificatie en, daarmee samenhangend, de bereidheid om in onderzoek tot een bepaald categorie te worden gerekend, een factor van toenemende onzekerheid. Getalsmatige problemen hebben te maken met de relevantie van de te verkrijgen informatie. De categorie «tweede generatie zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen» omvat een grote verscheidenheid van vrouwen, zowel wat betreft herkomst als wat betreft andere variabelen. Om relevante informatie te kunnen geven, zou de categorie moeten worden gesplitst in deel-categorieën. Die omvatten evenwel vaak aantallen waarmee statistische verwerking niet tot hanteerbare uitkomsten leidt. De beste oplossing is onderzoek dat specifiek is gewijd aan deze categorie, zoals het hierboven vermelde onderzoek van het SCP.

34

Hoe gaat de regering de informatie over de economische zelfstandigheid van de zogenaamde 1990-generatie vertalen in beleid? (blz. 7).

De vraag die in verband met de 1990-generatie beantwoord moet worden is, in hoeverre er ten behoeve van deze generatie aanvullend beleid noodzakelijk is. Zoals in de Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 1999 is aangegeven heeft de overheid bij deze generatie de uitgangspunten van het traditionele of kostwinnersmodel verlaten, zodat economische zelfstandigheid niet langer een keuzemogelijkheid is, maar meer een noodzakelijkheid wordt.

Het antwoord op de vraag of aanvullend beleid nodig is, hangt af van de mate waarin de economische zelfstandigheid van de 1990-generatie reeds gerealiseerd wordt, mede ondersteund door het gevoerde emancipatiebeleid en de in het regeerakkoord opgenomen intensiveringen daarvan (Kaderwet Arbeid en Zorg, Wet Basisvoorziening Kinderopvang). Om dit te weten te komen zal in de emancipatiemonitor gericht gekeken worden naar de stand van zaken van de verdeling van arbeid, zorg en inkomen bij de 1990-generatie. Aangezien de 1990-generatie op dit moment 26 jaar en jonger is, bevinden vele vrouwen en mannen uit deze generatie zich binnen afzienbare tijd in een levensfase waarin beslissingen genomen worden over het al dan niet combineren van arbeid en zorg. Nu meisjes gemiddeld een iets hoger opleidingspeil bereiken dan jongens, is het de vraag in hoeverre deze gelijkheid stand houdt in de levensfase waarin voor velen gezinsvorming aan de orde is. Voor de relatie met etniciteit zal in een apart SCP-onderzoek aandacht zijn.

35

Heeft de regering extra geld gereserveerd voor de uitvoering van het in 1999 te verwachten actie en communicatieplan «bestrijding geweld tegen vrouwen»? Op welke weg te nemen knelpunten doelt de regering? (blz. 8).

De bijdrage van het ministerie van Justitie aan het interdepartementaal actieplan «Bestrijding geweld tegen vrouwen» zal naar verwachting deel uitmaken van de taakstelling emancipatiebeleid van dat ministerie. In dat kader zal reservering van extra financiële middelen nog worden gezien. Wat betreft de Nederlandse situatie blijkt uit onderzoek dat inmiddels veel kennis en ervaring op het terrein van de preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen is ontwikkeld. Toch blijkt de uitvoering van beleidsvoornemens op verschillende onderdelen in de signalering, preventie, opsporing, vervolging en hulpverlening voor verbetering vatbaar. Bij de uitvoering van het beleid zijn veel autonoom functionerende en ongelijksoortige instanties betrokken. Regionale conferenties, gehouden naar aanleiding van het onderzoek naar huiselijk geweld en de Zeden Almanak, wezen uit dat onvoldoende samenwerking en informatie-

voorziening tussen politie, justitie en hulpverlening op uitvoeringsniveau, de belangrijkste knelpunten zijn. Het is van belang dat op de terreinen waarop de knelpunten zich voordoen, een impuls wordt gegeven tot implementatie van een interdepartementaal samenhangend beleid. Het plan van aanpak inzake voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen (dat is opgenomen in de Emancipatienota van het ministerie van Justitie) is op dat doel gericht.

Het actieplan inzake geweld tegen vrouwen zal in het derde kwartaal van 1999 verschijnen.

36

Welke landen hebben gehoor gegeven aan de oproep om een actieplan inzake geweld tegen vrouwen te ontwikkelen? (blz. 8).

Tijdens de 42e zitting van de VN Commissie voor de Positieverbetering van Vrouwen (maart 1998) is, mede door Nederlands initiatief, winst geboekt met de uitvoering van het Beijing Platform for Action op het terrein van de voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen. De oproep tot het ontwikkelen van een nationaal actieplan is één van de conclusies die door alle 187 VN lidstaten werden getrokken. Of lidstaten hieraan uitvoering zullen geven, zal eerst blijken in de voorbereidingen voor de Speciale Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Deze bijeenkomst wordt belegd om de nakoming van het gehele Beijing Platform for Action na vijf jaar te evalueren. De VN lidstaten zullen ter voorbereiding hierop een nationale implementatie rapportage (1995–2000) opstellen. In deze rapportages zal in het bijzonder aandacht worden geschonken aan «good practices» en aan nog bestaande structurele belemmeringen.

37

Wat heeft de wisselwerking tussen nationale en internationale ontwikkelingen tot nu toe opgeleverd? (blz. 8).

Sinds Beijing staat het Nederlands emancipatiebeleid in het teken van uitvoering en is het expliciet ingebed in het internationale emancipatiebeleid. Nederland heeft haar prioriteiten ten aanzien van de uitvoering van het Beijing Platform for Action vastgelegd in de nationale rapportage Beijing nu en toekomst (1996) en in de begrotingsbrieven emancipatiebeleid 1996 t/m 1999.

Succesvolle voorbeelden van bedoelde wisselwerking zijn het door Nederland genomen initiatief in zake Vrouwenhandel dat internationaal vervolg heeft gekregen in het kader van de Europese Unie, de Raad van Europa en de VN alsmede het combinatiemodel inzake arbeid en zorg en de adviezen van de Commissie Dagindeling die grote aandacht krijgen in internationaal verband. De Europese werkgelegenheidsrichtsnoeren werken op hun beurt als een stimulans om de integratie van het emancipatiebeleid in het nationale reguliere beleid te versnellen.

38

Welke rapportage kunnen wij in het kader van internationale verdragen tegemoet zien? (blz. 8).

Ter voorbereiding van de Speciale Algemene Vergadering van de VN in het jaar 2000 waarop het internationale emancipatiebeleid voor de komende periode wordt geformuleerd, zal Nederland onder meer een nationale implementatie rapportage (1995–2000) opstellen met «good practices» en nog bestaande structurele belemmeringen bij de uitvoering van het Beijing Platform for Action. De rapportage zal vóór de zomer 1999 ter kennisgeving aan het parlement worden toegezonden.

Voorts zal Nederland in het najaar van 2000 de derde rapportage inzake de uitvoering van het VN-Vrouwenverdrag bij het VN Comité voor de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW) indienen. Hieraan voorafgaand zal conform artikel 3 van de goedkeuringswet wederom een nationale rapportage aan het parlement worden opgesteld. Gelet op de ervaring met de eerste nationale rapportage (de commissie Groenman) is het de vraag of het tijdpad van de nationale rapportage aan het parlement gekoppeld moet blijven aan dat van de internationale rapportage aan CEDAW. Die koppeling heeft er namelijk toe geleid dat de tweede CEDAW rapportage, die het parlement binnenkort ter kennisgeving ontvangt, langdurig is aangehouden in afwachting van de eerste nationale rapportage. De regering zal het parlement begin volgend jaar informeren over mijn voornemens op dit terrein.

39

Zijn veel landen voornemens het protocol bij het VN-Vrouwenverdrag, waarbij een klachtrecht in het leven wordt geroepen, te ratificeren? (blz. 9).

Positief is dat veel delegaties aan de onderhandelingen deelnemen en dat er in alle regio's brede steun lijkt te bestaan voor een krachtig en effectief Facultatief Protocol.

Er bestaat goede hoop dat tijdens de 43e zitting van de Commissie voor de Positieveverbetering van Vrouwen (CSW) de onderhandelingen worden afgerond en dat de CSW het ontwerp Protocol via ECOSOC aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN) zal kunnen voorleggen (1999). Na aanvaarding van het Protocol door de AVVN is pas ratificatie aan de orde door de lidstaten die partij zijn bij het VN-Vrouwenverdrag.

40

Is bekend of uithuwelijken van allochtone meisjes in Nederland voorkomt? Zo, ja hoe vaak? Welke stappen worden in dat geval ondernomen? (blz. 9).

Het is aannemelijk dat er onder bepaalde bevolkingsgroepen in Nederland nog door de ouders gearrangeerde huwelijken voorkomen. Uit de aard der zaak wordt niet door de overheid bijgehouden in hoeveel gevallen hiervan sprake is. De overheid begeeft zich niet in de huwelijkskeuze van huwelijksgerrechtigde partijen. In het kader van het toelatingsbeleid en de wet voorkoming schijnhuwelijken wordt wel gecontroleerd of er geen sprake is van een huwelijk dat met het uitsluitend oogmerk van het verkrijgen van verblijf is gesloten, dan wel of er bij het aangaan van een huwelijk geen sprake is geweest van winstbejag.

41

Aan welke elementen denkt de regering als gesteld wordt dat men zich in zal zetten voor de integratie van het gelijke kansen perspectief bij Europees Sociaal Beleid (waaronder de richtsnoeren voor werkgelegenheidsbeleid en de hervorming van Europese Structuurfondsen)? (blz. 9).

Ingegeven door het Verdrag van Amsterdam kan gelijke kansen tussen mannen en vrouwen nu worden gezien als een horizontale doelstelling (artikel 13 Verdrag van Amsterdam). Het emancipatieproces van vrouwen en mannen heeft daarmee een verbinding gekregen met de hoofdterreinen van beleid (mainstreaming). Zo biedt de Europese werkgelegenheidsstrategie de mogelijkheid om ten volle rekening te houden met het scheppen van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. In de voorstellen voor nieuwe werkgelegenheidsrichtsnoeren 1999 is zelfs de gehele vierde pijler gericht op gelijke kansen van vrouwen en mannen, onder meer door het verhogen van de arbeidsparticipatie van vrouwen en het herverdelen

van arbeid en zorg. Daarnaast wordt in de voorstellen voor 1999 ook het principe van mainstreaming van gelijke kansen toegepast op alle richtsnoeren. Met het wettelijk recht op deeltijd, het ontwikkelen van een kaderwet arbeid en zorg en het vergroten van de kinderopvang zet de regering concrete stappen in het realiseren van dit beleid. Ook in de ontwerpverordening voor het Europees Sociaal Fonds 2000–2006 is deze ontwikkeling, van toenemende aandacht voor gelijke kansen, op Europees niveau waarneembaar: gelijke kansen tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt is hierin één van de vijf voorgestelde hoofdterreinen van beleid.

42

Wanneer zal het onderzoek afgerond zijn naar de mogelijkheden van een informatiepunt waar informatie over gelijke behandelingsregelgeving is geconcentreerd? (blz. 9)

Het ministerie van Justitie heeft dit actiepoint opgenomen in zijn emancipatienota «De geëmancipeerde samenleving en de rol van justitie» (blz. 11).

43

Zijn er reeds voorbeelden van indirecte discriminatie in wetgeving, rechtspraak en openbaar bestuur? (blz. 10).

Dezer dagen doet de regering de Kamer het onderzoeksrapport «Vrouwenverdrag, moederschap, ouderschap en arbeid», alsmede haar reactie erop, toekomen, waarnaar de regering voor de beantwoording van deze vraag graag verwijst.

Hier volstaat de regering daarom met de vermelding van enkele beleids-terreinen, waarop regelgeving gemakkelijk een indirect discriminerend karakter kan hebben doordat ze verschillend uitwerkt op de feitelijke posities van mannen en vrouwen: deeltijdarbeid, belastingen, pensioen-voorzieningen, ziektekostenregelingen.

De commissie Gelijke behandeling buigt zich in veel zaken die aan haar worden voorgelegd, over gevallen waarin de vraag juist is, of de desbetreffende zaak wel of niet indirecte discriminatie betreft.

44

Waarom is gekozen voor een termijn van maximaal 3 jaar voor TECENA? Wat houdt maximaal precies in? (blz. 10).

Op 25 april 1997 en 9 december 1997 heeft de toenmalige coördinerend minister de Kamer geïnformeerd over zijn voornemen om de Tijdelijke Expertise Commissie Emancipatie in het Nieuwe Adviesstelsel (TECENA) in te stellen, voor een periode van maximaal 3 jaar, ingaande 1 januari 1998.

De taak van de commissie is «bevorderen dat de adviesraden in het nieuwe adviesstelsel zelf op adequate wijze de emancipatie-aspecten van voorgenomen beleid in hun advisering betrekken». Deze taak omvat: het stimuleren dat emancipatie-aspecten reeds in adviesaanvragen worden betrokken; het adviseren van de raden hoe zij de emancipatiedeskundigheid van hun leden en hun medewerkers kunnen vergroten; het stimuleren dat bij benoemingen in adviesorganen gericht gezocht wordt naar geschikte vrouwelijke kandidaten.

Met de formulering «maximaal» wordt aangegeven, dat van de adviesvragers en de adviesraden wordt verwacht dat zij na een ondersteuning van drie jaar zelf beschikken over de benodigde inzichten, deskundigheid en capaciteit. Mocht geconstateerd kunnen worden dat zij deze reeds

eerder in voldoende mate bezitten, dan kan de termijn van drie jaar alsnog worden bekort.

In bijlage biedt de regering de Kamer het werkplan van de TECENA aan.

45

Waaruit bestaat de aandacht voor de uitbouw van de beleidsinformatie-instrumenten? (blz. 10).

Deze aandacht betreft vooral de ontwikkeling van de emancipatiemonitor en de verdere ontwikkeling van de EER. Bij de ontwikkeling van de monitor is tegelijkertijd de vraag aan de orde, hoe de daarin verzamelde informatie adequaat onder de aandacht kan worden gebracht van instanties en personen voor wie deze van nut kan zijn.

46

Wat moet de Kamer verstaan onder de maatschappelijke relevantie van het emancipatiebeleid? (blz. 10).

Als de maatschappelijke relevantie van het emancipatiebeleid kan worden gezien, dat de regering zowel met het algemene beleid als met specifiek beleid de ontwikkeling van een pluriforme samenleving bevordert, waarin iedereen ongeacht sekse of burgerlijke staat de mogelijkheid heeft een zelfstandig bestaan te verwerven en waarin vrouwen en mannen gelijke rechten, kansen, vrijheden en verantwoordelijkheden kunnen realiseren.

47

Wat is er nodig om te komen tot een modern en effectief communicatie en voorlichtingsbeleid bij emancipatie? (blz. 10).

Een modern en effectief communicatie- en voorlichtingsbeleid bij emancipatie vereist een heldere visie op communicatie voor de komende jaren. Het is van belang dat deze visie wordt ontwikkeld in samenhang met de inhoudelijke visie op het emancipatiebeleid voor de nieuwe kabinetsperiode. Deze wordt ontwikkeld tegelijkertijd met de Meerjarennota Emancipatiebeleid die naar verwachting in de zomer van 1999 naar de Kamer zal gaan.

48

Waaruit bestaat het overleg met anderen overheden? (blz. 10).

Met de andere overheden wordt ondermeer overleg gevoerd over de evaluatie van de regionale vrouwenemancipatiebureaus en de vormgeving van het beleid op het terrein van de dagindeling en kinderopvang.

49

Aan welke aanpassingen van de AWGB wordt gedacht? (blz. 11).

Onderdeel van de evaluatie van de AWGB vormt de beantwoording van de vraag of deze wet voldoet aan de internationale verplichtingen, zoals die (onder meer) zijn neergelegd in het VN-Vrouwenverdrag. De AWGB-evaluatie gaat binnenkort van start. De gesprekken met de beoogde onderzoekers bevinden zich in een afrondend stadium.

50

Wanneer en hoe zal de emancipatie monitor in gebruik worden genomen? (blz. 11).

Er wordt toegewerkt naar een eerste pilot van de monitor in het voorjaar van 1999.

Het doel van de monitor is om door middel van het volgen van de ontwikkelingen op een aantal belangrijke terreinen, zicht te houden op het emancipatieproces in de samenleving. De monitor fungeert als een «thermometer» voor het beleid. Ontwikkelingen en knelpunten worden zichtbaar, waardoor beleidsmakers binnen (en buiten) de overheid (of anderen) desgewenst tot actie overgaan. De monitor kan tevens fungeren als één van de bronnen van informatie voor verplichte (internationale) rapportages.

51

Welke thema's zijn actueel? (blz. 11).

Zoals vermeld op blz. 11–12 van de Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 1999, zijn de actuele thema's voor 1999:

- Wie zorgt in de 21e eeuw?
- Emancipatie per levensfase: de jonge generatie in de 21e eeuw
- Vijf jaar na Beijing.

52

Welke activiteiten dragen bij aan het wegnemen van structurele en culturele belemmeringen, zodat volwaardig en gelijktijdig geparticipeerd kan worden in verschillende levenssferen? (blz. 11).

Een eenduidig antwoord is op deze vraag niet te geven. Het betreft activiteiten die subsidiabel zijn zoals bedoeld in artikel 2, onderdeel b, van de «Subsidieregeling emancipatieondersteuning 1998»: «Subsidie kan worden verstrekt voor activiteiten, die (-) gericht zijn op het wegnemen van structurele en culturele belemmeringen en directe en indirecte discriminatie tussen naar sekse, leeftijd, etniciteit, seksuele voorkeur en levensbeschouwing onderscheiden groepen, zodat diversiteit als bron van kwaliteit van de samenleving tot haar recht kan komen, of een wezenlijke bijdrage leveren aan de mogelijkheid van die groepen om volwaardig en gelijktijdig te participeren in verschillende levenssferen (de persoonlijke sfeer, de sfeer van werk en inkomen en de politiek-sociaal sfeer).» De diversiteit van de activiteiten waarvoor aanvragen worden ingediend is groot. Als algemene criteria voor het verlenen van subsidie voor deze activiteiten gelden:

- subsidie moet het meest geschikte instrument zijn om met de betrokken activiteit de beoogde doelstelling te bereiken, én
- de activiteit mag niet beperkt zijn tot één sector van de samenleving of tot het beleidsterrein van één ministerie, én
- de activiteit moet een vernieuwend karakter hebben, én
- het beoogde doel moet een landelijke uitstraling hebben.

53

Welke activiteiten dragen bij aan verbreding van het emancipatie-proces of dragen bij aan expertisevorming? (blz. 11).

Het betreft hier activiteiten die subsidiabel zijn zoals bedoeld in artikel 2, onderdeel c, van de «Subsidieregeling emancipatie-ondersteuning 1998»: «Subsidie kan worden verstrekt voor activiteiten, die (-) gericht zijn op verbreding van het draagvlak voor het emancipatieproces of bijdragen aan expertisevorming en worden verricht door rechtspersonen, die daartoe per boekjaar worden gesubsidieerd.» De rechtspersonen die deze activiteiten verrichten zijn:

Toplink, de Vrouwenalliantie, Opportunity in Bedrijf, E-Quality en het Internationaal Informatie en Archief voor de Vrouwenbeweging (IIAV).

Kan aan de Kamer een opgave verstrekt worden over de verdeling van het bedrag van 11.8 miljoen, en kan daarbij met name inzicht verschaft worden in de verdeling van 9.2 miljoen over diverse organisaties? (blz. 12)

In de artikelsgewijze toelichting op de begroting van het ministerie van SZW is een uitsplitsing gegeven van de begrote 11,8 mln. In bijlage 6 bij de Memorie van Toelichting van deze begroting is het overzicht opgenomen van toegezegde subsidies in 1999. Verdeeld over de meerjarige subsidies en overige subsidies geeft dat het volgende beeld:

Meerjarige subsidies:

• IIAV (Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging)	2,5
• E-Quality	4,6
• Opportunity in Bedrijf	0,8
• TopLink	0,3
• reservering VrouwenAlliantie	0,5
• reservering zmv-beleid	0,25
• vrij besteedbaar	0,25
Sub-totaal	9,2
Subsidies voor thema-activiteiten	1,8
Overige subsidies	0,8
Totaal	11,8 mln

Wanneer zullen de evaluaties van Toplink, de VrouwenAlliantie en de provinciale emancipatiebureaus verschijnen? (blz. 12).

De resultaten van elk van de drie evaluatieonderzoeken worden aan het eind van het eerste kwartaal 1999 verwacht.